

Rezultati in komentar ankete o Slovenskem arheološkem društvu

© Predrag Novaković

Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani; predrag.novakovic@ff.uni-lj.si

Med 9. in 25. oktobrom 2021 smo anketirali člane SAD in druge arheologe v Sloveniji. Anketa je bila poslana na več kot 200 elektronskih naslovov. Z njo smo želeli boljše zaznati utrip med stanovskimi kolegi in njihova mnenja o delu Slovenskega arheološkega društva, saj smo zaradi epidemije COVID-19 imeli zelo malo priložnosti organizirati društvena srečanja v živo, na katerih bi se lahko o teh temah pogovorili v primernejšem okolju.

Prejeli smo 82 v celoti ali delno izpolnjenih anket, kar ocenjujemo kot razmeroma dober odziv. Želeli bi sicer še večjo udeležbo, a menimo, da je število odgovorjenih anket vendarle dovolj veliko, da lahko dobimo splošno sliko. V nadaljevanju bomo predstavili rezultate in prve komentarje. Za boljše razumevanje in preglednost smo rezultate uredili po posameznih sklopih, ki ne sledijo v celoti zaporedju vprašanj.

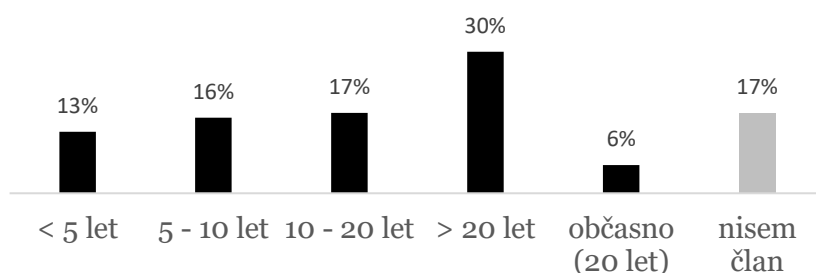
1) »Demografska« slika

Na začetku smo postavili tri »demografska vprašanja«, tj. o starosti, spolu in članstvu v SAD. Pri prvem vprašanju smo pomotoma izpustili starostno kategorijo med 31. in 50. letom, vendar smo število anketirancev v tej kategoriji ocenili, ko smo od skupnega števila izločili ostale kategorije. Lahko rečemo, da »demografsko« gledano anketiranci precej ustrezno odražajo sliko v SAD, pa tudi v celotni slovenski arheologiji.

Slika 1. Starost anketirancev (N=82).

Slika 2. Spol anketirancev (N=82).

Slika 3. Članstvo v SAD (N=82).

Glede na trenutno stanje članstva v SAD ocenjujemo, da je na anketo odgovorilo približno 50 % trenutno aktivnih članov. Skoraj polovica vseh anketiranih je članov društva več kot 10 let, kar ocenjujemo kot razmeroma dober rezultat zvestobe članstva. Glede na razmeroma majhen delež članov, ki so v društvu manj kot 10 let (skupno 29 %), in hkrati precej velik delež mlajše populacije arheologov in arheologinj v Sloveniji (le malo jih je odgovarjalo na anketo) postaja očitno, da se mora SAD bolj angažirati, da bo zanje postal zanimiv.

Slika 4: Članstvo v drugih društvih (N=82).

Kar dobra tretjina anketirancev je članov strokovnih društev s podobnega področja. Članstvo v Slovenskem konservatorskem društvu, Slovenskem muzejskem društvu in ICOM Slovenija je tesno povezano z zaposlitvijo, zato ne preseneča, da je pomemben delež članov SAD hkrati članov enega izmed omenjenih strokovnih društev. Med drugimi strokovnimi društvi je navedeno po eno članstvo v Slovenskem numizmatičnem društvu, Muzejskem društvu Škofja Loka, Društvu oblikovalcev Slovenij, Zgodovinskem društvu za Koroško, Društvu Narava Pohorje, Društvu znanstvenih in tehniških prevajalcev, Slovenskem etnološkem društvu, Arhivskem društvu Slovenije, Zgodovinskem društvu Slovenije in Društvu za antične študije Slovenije. Nekateri anketiranci so v odgovoru navedli še nekatera druga društva, ki pa jih tu nismo posebej omenjali, ker ne sodijo med strokovna združenja.

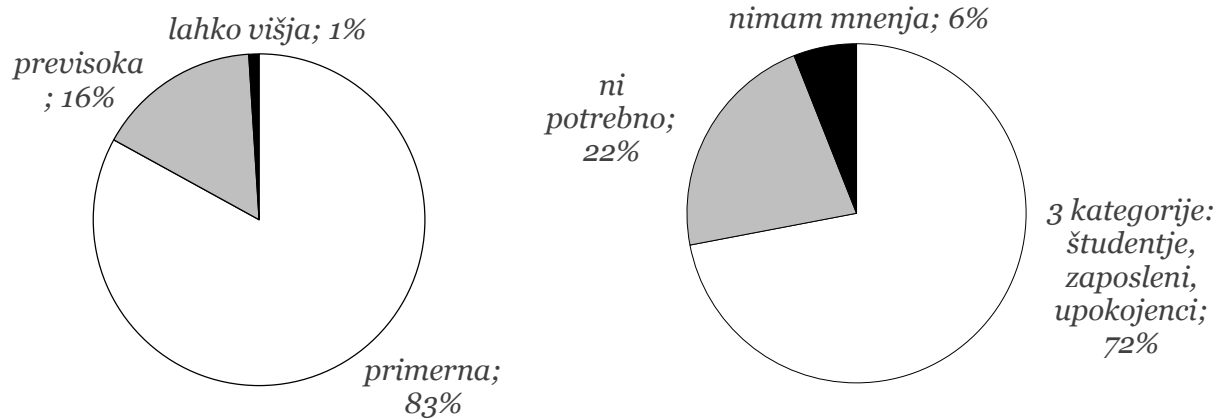
2) Članarina SAD

Od višine lastnih prihodkov je neposredno odvisna višina sofinanciranja Ministrstva za kulturo (do 80 % skupnih prihodkov), kar pomeni, da več kot SAD uspe zbrati lastnih sredstev, večje

je lahko sofinanciranje ministrstva za kulturo in bolj ambiciozen je lahko program SAD. Toda finančna plat ni edini vidik članarine, ki nas je zanimal, prav tako pomembno je vedeti, ali člani čutijo, da je članarina »pravična«, in ali imajo občutek, da svoj vložek dobijo »povrnjen«.

Postavili smo tri vprašanja – o višini članarine, možnosti različnih višin članarine za različne skupine in možnosti o enkratnem plačevanju članarine za več let. Zadnjo možnost smo omenili zato, da bi olajšali postopek plačevanja članarine.

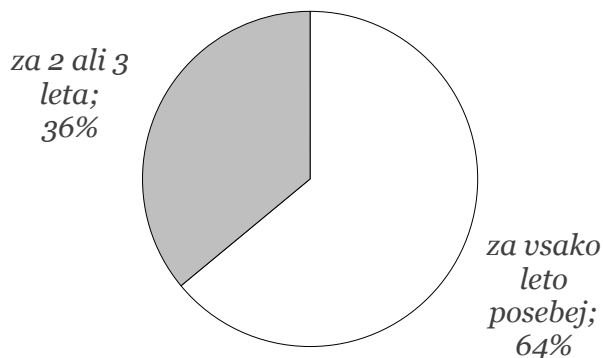
Višina članarine se zdi veliki večini na splošno primerna glede na storitve, ki jim jih omogoča članstvo v društvu. Bi pa raje videli, da bi imele določene skupine, kot na primer študentje in upokojenci, nižjo članarino. Skoraj dve tretjini anketiranih bi raje ohranili dosedanji način plačevanja članarine za vsako leto posebej. Ker se obe možnosti ne izključujeta, je treba razmisliti o tem, da bi ponudili obe možnosti plačevanja članarine.

Slika 5. višina članarine (30 EUR) (N=74).

Slika 6. Različne kategorije članarin (N=74).

Slika 7. Možnost enkratnega plačevanja članarine za več let? (N=73).

3) Prioritete SAD

Pod tem naslovom smo zbrali odgovore na vprašanja o prioriternih vsebinah in dejavnostih SAD. Vsak anketiranec je izbral štiri od sedmih ponujenih odgovorov (področij dela) in jih razvrstil po prioriteti od I do IV. Na spodnji tabeli smo predstavili »obtežene« vrednosti: prioriteta I = 8 točk, prioriteta II = 5 točk, prioriteta III = 3 točke, prioriteta IV = 1 točka. Na tabeli so prioritete predstavljene glede na skupno število točk, od najvišje do najnižje vrednosti.

Prioritete dela SAD	Prioritete				Skupno (točke)
	I	II	III	IV	
	(utež x8)	(utež x5)	(utež x3)	(utež x1)	
Predvsem skrb za <u>družbeno vlogo in podobo arheologije (DV)</u> v Sloveniji	224	70	39	14	347
Predvsem <u>izobraževanje članov (IZ)</u> SAD oziroma seznanjanje s strokovnimi dosežki naše vede	144	80	54	10	288
Predvsem <u>strokovna vloga (SV)</u> SAD; na svojem delovnem mestu pogrešam strokovna srečanja z drugimi kolegi	96	110	54	19	279
Predvsem skrb za <u>profesionalni status (PS)</u> strokovnjakov na področju arheologije	152	55	27	19	253
Predvsem skrb za <u>znanstveni razvoj (ZR)</u> arheologije v Sloveniji	104	90	42	14	250
Predvsem <u>družabna vloga (SOC)</u> SAD; strokovna srečanja so pogosta na mojem delovnem mestu, pogrešam več družabnih dejavnosti SAD (SOC)	64	60	60	11	195

Slika 8. Razvrstitev prioritet (število odgovorov 369).

V skupnem seštevku točk je na prvem mestu med prioritetami SAD skrb za družbeno vlogo in podobo arheologije. V drugi skupini prioritet sta izobraževalna in strokovna vloga društva (strokovna srečanja), tretjo skupino tvorita skrb za profesionalni status arheologov in skrb za znanstveni razvoj, na najnižjem mestu pa je družabna vloga društva.

Če pogledamo samo prvo prioriteto, je skrb za družbeno vlogo in podobo arheologije ravno tako zelo izrazito na prvem mestu (224 točk), s podobnim številom točk pa ji sledita skrb za status poklica (152 točk) in izobraževalna vloga (144), nato pa še skrb za znanstveni (104 točke) in strokovni razvoj (96 točk). Zopet je na zadnjem mestu družabna vloga SAD (64 točk).

Slika 9. Razvrstitev po prioriteti (število odgovorov=98).

Če kombiniramo oba niza podatkov, je za večino prva prioriteta društva skrb za družbeno vlogo in podobo arheologije, torej delovanje navzven v širšo družbeno skupnost, v promocijo

stroke in njenih dosežkov ter njenega pomena v sodobni družbi. Zelo visoko je uvrščeno tudi izobraževanje oziroma informiranje članov o aktualnih dosežkih arheologije. Razmeroma visok delež med prvimi prioritetai ima skrb za profesionalni status strokovnjakov, v skupnem seštevku pa tudi strokovna vloga društva. Ta se glede na besedilo vprašanja približuje vsebinam izobraževalnih dejavnosti, kar je verjetno privedlo do določenega križanja med obema vprašanjema. V preteklosti ena najpomembnejših nalog SAD – skrb za znanstveni razvoj – je med prioritetai razmeroma nizko, kar dobro odraža sedanje stanje na tem področju, saj so številne znanstvene ustanove povsem avtonomne v svojih znanstvenih programih, posebne koordinacije med njimi pa ni oziroma po njej tudi ni potrebe – s tem se je svojčas ukvarjalo SAD.

4) Angažiranost v SAD

Sklop šestih vprašanj je bil namenjen oceni, v kolikšni meri bi posamezniki aktivno sodelovali pri različnih dejavnostih društva (različnih srečanjih, diskusijah, ekskurzijah ipd.).

V kolikšni meri bi sodelovali na srečanjih SAD? (N=71 oziroma 72)	1 x letno	2–3 x letno	več kot 3 x letno	ne bi se udeleževal
Družabna srečanja (podelitve nagrad, proslave, drugi družabni dogodki)	35	22	4	10
Strokovna srečanja (predstavitve raziskav, informacije o novih načinih dela in novostih v stroki ...)	22	40	8	1
Izobraževalna srečanja (krajše delavnice za strokovno usposabljanje in druge oblike krajših izobraževanj)	21	33	15	3
Znanstvena srečanja	29	32	9	2
Okrogle mize in podobne diskusijske oblike v zvezi z aktualnimi problemi arheologije in arheološke prakse v Sloveniji, zakonodajo in drugimi predpisi ipd.	23	33	12	3

Slika 10. Sodelovanje na srečanjih SAD (N=72).

Splošna ugotovitev je, da obstaja velika pripravljenost za sodelovanje na različnih srečanjih SAD, saj se v povprečju le 4 % anketirancev takih srečanj ne bi udeleževalo. Povprečno 45 % anketirancev bi se različnih srečanj SAD udeleževalo dvakrat do trikrat letno, enkrat letno pa povprečno 37 %. Pripravljenost za sodelovanje na več srečanjih letno dobro ponazarjajo tudi odgovori o številu različnih srečanj SAD, ki bi se jih anketiranci udeležili, oziroma o njihovem trajanju in kraju izvedbe.

Na koliko katerih koli srečanjih SAD bi sodelovali? (N=73)	1	2–3	več kot 3	0
	14 %	49 %	36 %	1 %

Slika 11. Na koliko srečanjih SAD bi sodelovali? (N=73).

Pripravljenost za večdnevna srečanja SAD? (N=72)	samo enodnevna	dvodnevna	daljša od 3 dni	ne bi se udeleževal
	29 %	41 %	29 %	1 %

Slika 12. Pripravljenost na večdnevna srečanja SAD? (N=72).

Glede krajev društvenih dogodkov je samo 24 % respondentov Ljubljano opredelilo kot najprimernejši kraj, ostalih 76 % pa bi raje imelo srečanja v več krajih po Sloveniji.

Možne lokacije srečanj (N=72)	Ljubljana je najprimernejša	Strokovna srečanja v Ljubljani, družabna srečanja v drugih krajih	V različnih krajih
		24 %	33 %

Slika 13. Možne lokacije srečanj? (N=72).

V zadnjih letih je SAD zelo redko organiziralo strokovne in druge ekskurzije. V anketi smo povprašali tudi o pripravljenosti udeležbe na takšnih srečanjih in odgovori so bili precej naklonjeni ekskurzijam, tudi večdnevnim (61 % anketirancev).

Sodelovanje na ekskurzijah SAD? (N=72)	ne bi sodeloval	samo enodnevne	do 3 dni	več kot 3 dni
		11 %	28 %	36 %

Slika 14. Sodelovanje na ekskurzijah SAD? (N=72).

Z zadnjim vprašanjem v tem sklopu smo želeli izvedeti, katere vrste srečanj člani najbolj pogrešajo. Anketiranci so lahko navedli dve različni vrsti srečanj. Med odgovori so izrazito prevladovala strokovno-izobraževalna srečanja, kar še dodatno potrjuje visoko mesto izobraževalnih vsebin med zaželenimi prioritetami društva.

Katere vrste srečanj najbolj pogrešate? (108 odgovorov)	Družabna	Strokovno-izobraževalna	Ekskurzije in izleti	Drugo
		16 %	52 %	32 %

Slika 15. Vrste srečanj, ki jih najbolj pogrešate? (število odgovorov 108).

V času epidemije COVID-19 se je dobršen del različnih dejavnosti in komunikacije preselil na splet. Tako ni skorajda nikogar, ki ne bi v večji ali manjši meri komuniciral ali delal prek spleta. V tem času smo pridobili precej dobrih in tudi slabih izkušenj s takim delom. Ker lahko pričakujemo, da se bodo nekatere dejavnosti, ali vsaj njihov del, preselile na splet, tudi ko se bodo razmere normalizirale, smo povprašali o možnostih ohranjanja spletnih srečanj po koncu epidemije. Dobri dve tretjini (70 %) bi takšna srečanja organizirali samo izjemoma, za 7 % so takšna srečanja neprimerna, za slabo četrtino (23 %) pa imajo nekaj prednosti, kot so nižji stroški in lažja udeležba. Iz odgovorov torej lahko povzamemo, da večina respondentov ne odklanja spletnih oblik srečanj, vendar le v precej omejeni količini.

Ocena možnosti ohranjanja online srečanj po epidemiji (N=71)	proti	samo izjemoma	prednost online (lažja udeležba, nižji stroški)
		7 %	70 %

Slika 16. Ocena možnosti ohranjanja online srečanj po epidemiji? (N=71).

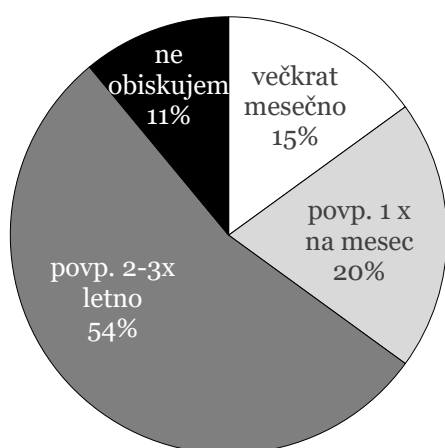
5) Komunikacijske oblike in dejavnosti SAD

Kot najprimernejšo obliko obveščanja o delu društva je več kot dve tretjini respondentov navedlo izključno elektronsko komuniciranje, slaba tretjina pa bi raje videla kombinirano, elektronsko in poštno komuniciranje. Po razlogih nismo posebej spraševali, a se zdi logični glede na splošno razširjenost, stroškovno učinkovitost in enostavno dostopnost elektronskega komuniciranja.

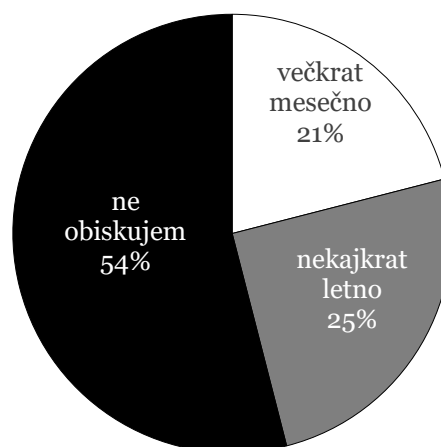
Najprimernejša oblika obveščanja (N=71)	izključno elektronsko	kombinirano (elektronsko in poštno)	čim manj elektronsko
		70 %	30 %

Slika 17. Najprimernejša oblika obveščanja? (N=71).

Poleg obveščanja z elektronsko pošto SAD s svojimi člani in širšo javnostjo komunicira z različnimi spletnimi oblikami. S tremi vprašanji smo preverili učinkovitost oziroma uspešnost takega komuniciranja. S prvim vprašanjem smo preverili pogostost obiskovanja uradnih spletnih strani SAD in Arheoportala, z drugim pa obisk SAD na različnih družbenih omrežjih (Facebook, Twitter, Instagram ...).

Slika 18. Obisk spletnih strani SAD (N=71).

Slika 19. Obisk SAD na družbenih omrežjih (N=71).

Odgovori so pokazali dokaj neuspešno komuniciranje SAD po spletu. Samo dobra tretjina respondentov omenjene spletne strani obišče enkrat ali večkrat mesečno. Še slabše je z obiski družbenih omrežij, kjer le petina pogosteje obišče društvene strani. O razlogih, zakaj je obiskovanje tako redko, v anketi nismo neposredno spraševali, saj gre za problem, h kateremu je treba načrtno pristopiti. Deloma lahko te razloge najdemo v odgovorih na vprašanje, kaj bi obiskovalce pritegnilo na spletna mesta SAD in njegova družbena omrežja. Od ponujenih so respondenti lahko izbrali dva odgovora in pod rubriko *Drugo* tudi sami vpisali odgovor.

Kaj bi vas pritegnilo na splet SAD in družbena omrežja SAD? (N=72; skupno 128 odgovorov)	več aktualnih informacij o SAD	več aktualnih informacij o arheologiji v Sloveniji	Več informacij o arheologiji v svetu	Več spletnih storitev (povezave do ustanov, knjižnic ...)	Drugo*
	16 %	45 %	19 %	20 %	

* *Drugo: ažuren seznam izkopavanj, ki potekajo; povezave do družbenih omrežij; redne objave, na instagramu SAD ne najdemo, na Twitterju zadnja objava pred 2 letoma.*

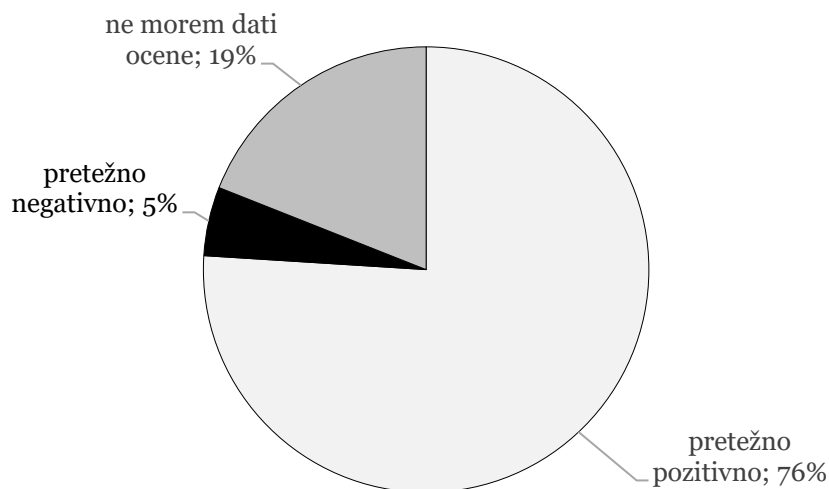
Slika 20. Kaj bi vas pritegnilo na splet SAD in družbena omrežja? (N=72, število odgovorov 128).

Iz odgovorov se dokaj jasno kaže, da si respondenti na spletnih straneh SAD želijo predvsem informacij o arheoloških dejavnostih doma in po svetu, manj pa o samem SAD. V tem smislu vidijo spletne strani SAD bolj kot splošen informacijski servis o arheologiji doma in na tujem (k temu lahko dodamo še potrebo po določenih spletnih storitvah), društvene vsebine pa so precej manj prioritete. Posebej je poudarjeno sprotno informiranje (aktualnost) kot eden glavnih motivov za obiskovanje spletnih strani SAD. V anketi smo bili neposredno in posredno opozorjeni na prepočasno odzivanje, zastarele informacije in odsotnost v nekaterih medijih.

6) *Arheo*

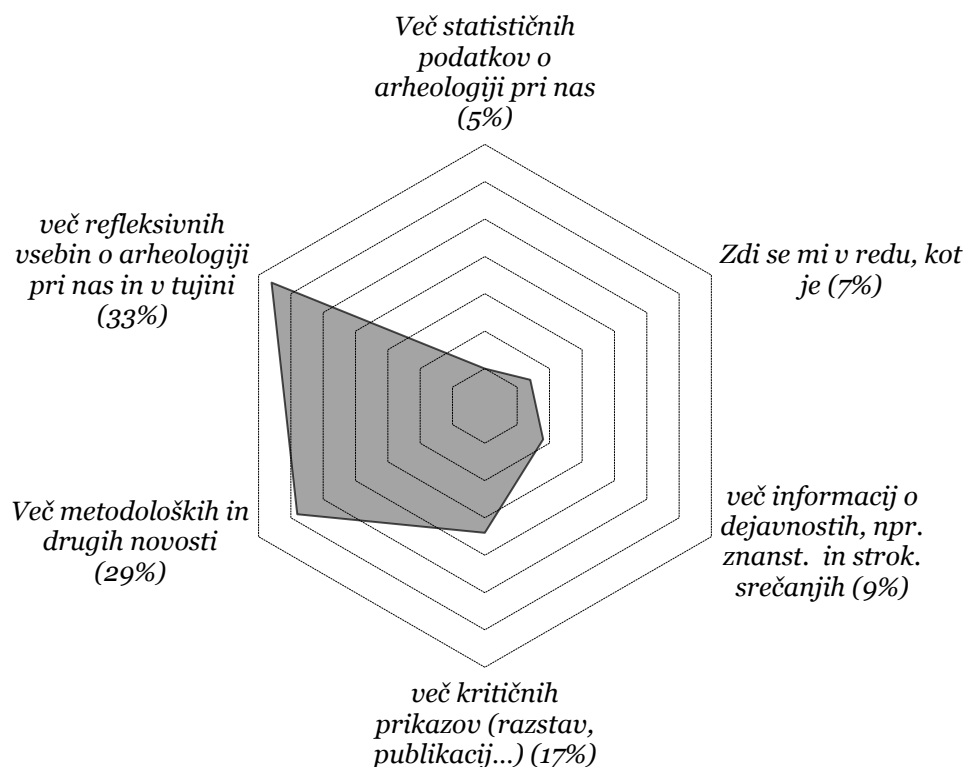
Dve vprašanji sta bili posvečeni reviji *Arheo*, ki jo izdaja SAD. *Arheo* izhaja neprekinjeno od leta 1981. Vsi člani SAD revijo prejemajo brezplačno (v okviru članarine), hkrati pa so vse številke revije prosto dostopne na spletnih straneh SAD.

Prvo vprašanje je bilo splošne narave, kakšna je osebna ocena o vlogi in pomenu *Arhea*. Prejeli smo 70 odgovorov. Zanimivo je, da *Arhea* skoraj petina ni mogla oceniti. Čeprav nismo posebej spraševali, zakaj tega niso mogli storiti, predvidevamo, da *Arhea* ne poznajo dobro, kar ne moremo šteti kot popolnoma nevtralen odgovor, temveč prej kot negativen. Tri četrtine respondentov je torej *Arheo* ocenilo pretežno pozitivno, ena četrtina pa ga ni mogla oceniti oziroma ga je ocenila negativno.

Slika 21. Ocena vloge in pomena revije Arheo (N=70).

Podobno kot pri društvu smo tudi pri Arheu vprašali, katerih vsebin si respondenti želijo več v tej reviji. Izbrali so lahko dva od šestih ponujenih odgovorov, lahko pa so dodali tudi svoj odgovor. Skupno smo prejeli 140 odgovorov.

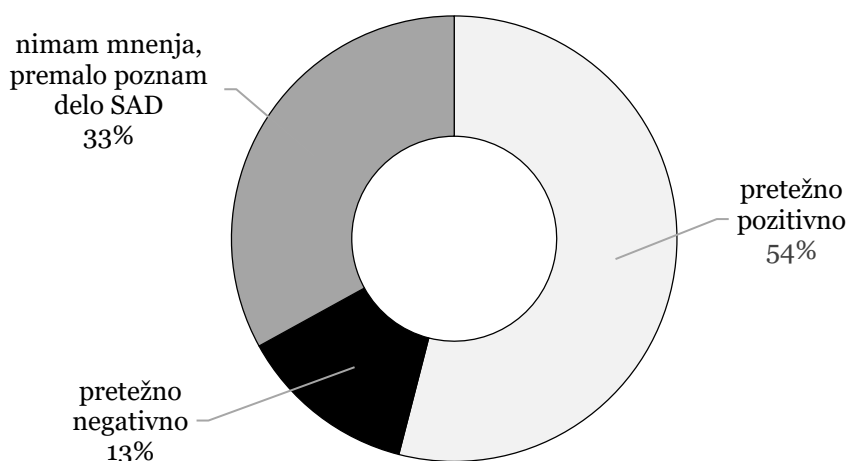
Slika 22. Katerih vsebin bi želeli več v Arheu? (N=70, število odgovorov 140).

Med odgovori so bili: *spremljanje delovnih in drugih pogojev v terenski arheologiji; več razprav s področja teorije; diskusije.*

Popolnoma pričakovano je, da si člani oziroma bralci vedno želijo čim boljšo revijo, toda kljub temu je delež tistih, ki se jim vsebine v Arheu zdijo primerne oziroma revije ne bi bistveno spreminjali, razmeroma nizek, samo 7 %. Med najbolj zaželenimi vsebinami izstopajo reflektivne vsebine in metodološke ter druge novosti v stroki. Te izstopajo tudi pri vprašanju o glavnih vsebinah spletne komunikacije SAD. Uvrstitev reflektivnih vsebin na prvo mesto – te so v Arheu že tradicionalno prisotne, vendar ne ravno v vseh številkah – kaže na potrebo po takšnem »žanru« v naši arheološki publicistiki in je skladna z v anketi izraženo skrbjo za družbeno vlogo in podobo arheologije kot prvo prioriteto društva.

7) Splošna ocena o delu SAD

Na vprašanje, kako ocenjujete dosedanje delo SAD, smo prejeli 72 odgovorov.

Slika 23. Ocena dosedanjega dela SAD (N=72).

Moramo priznati, da so odgovori vse prej kot navdušujoči. Bolj kot delež odgovorov, ki delo sad ocenjujejo pretežno negativno, je zaskrbljujoče, da tretjina respondentov ni mogla podati ocene, ker mislijo, da premalo poznajo delo društva. Opozarjamo pa, da je (v absolutnih številkah) enako število respondentov, ki so navedli, da niso člani društva. Toda ne glede na to društvo očitno še ni dovolj prepoznano v stanovski javnosti, njegovi učinki pa niso dovolj vidni oziroma ne pritegnejo še več arheologov k aktivnejšemu sodelovanju.

Preliminarni sklepi

Namen ankete je bil bolje spoznati poglede in pričakovanja članov društva in drugih arheologov o dejavnostih SAD. Anketa namenoma ni bila zastavljena bolj analitično, saj vprašanj nismo postavljali tako, da bi lahko dobro križali odgovore. Razen po starostni skupini in spolu nismo spraševali o drugih »demografskih« podatkih, pa tudi ne o ustanovah ali podjetjih, kjer delajo anketiranci. Tudi številni odgovori, med katerimi so lahko anketiranci izbirali, so bili ponujeni

vnaprej, mogoče so bili mestoma premalo jasni ali preobširni, morda ne najbolj fokusirani ipd. Čeprav smo si želeli večjega odziva, smo za začetek dobili precej informativno sliko o nekaterih bistvenih vidikih SAD.

Anketo je izpolnilo med 70 in 82 respondentov; do razlike je prišlo, ker niso vsi odgovorili na vsa vprašanja. Ocenili smo, da anketiranci predstavljajo približno polovico aktivnih članov društva. Skupaj s 17 % anketiranih, ki niso člani SAD, respondenti po starostnih skupinah in spolu predstavljajo dokaj dober vzorec članstva v društvu, pa tudi splošno starostno in spolno strukturo slovenske arheologije. Da gre pri respondentih za precej aktivno populacijo na širšem profesionalnem področju, se kaže tudi v tem, da je kar dobra tretjina respondentov članov tudi drugih strokovnih društev iz sorodnih ved.

Veliki večini respondentov se zdi višina članarine primerna, bi pa raje videli, da bi bila za določene skupine nižja, npr. za študente, upokoјence ipd. Dobra tretjina bi članarino v enem znesku poravnala za več let vnaprej. Pri članarinah je pomembno opomniti, da je bil v preteklosti večji del članarin plačan neposredno na srečanjih društva, ki so bila običajno organizirana v prvih mesecih leta. Teh srečanj pa v zadnjih dveh letih zaradi epidemije ni bilo, zato so člani članarino plačevali po položnicah.

Posebej nas je zanimalo, kaj člani in drugi kolegi vidijo kot glavne prioritete društva. Čeprav respondentom pri prioritetah ni bila ponujena možnost lastnega odgovora, verjamemo, da smo s sedmimi opcijami dovolj dobro pokrili vse glavne dejavnosti SAD. Izrazito na prvem mestu je skrb za družbeno vlogo in podobo arheologije, čemur z določenim zamikom sledita izobraževanje oziroma informiranje članov o strokovnih dosežkih vede in organiziranje strokovnih srečanj. Da je skrb za družbeno vlogo arheologije prva prioriteta, ne preseneča, saj se večina arheologov v Sloveniji neposredno ali posredno pogosto sooča z negativnimi oziroma neustreznimi predstavami o arheologiji v širši javnosti. Vzrokov za to na tem mestu ne želimo iskati, vsekakor pa takšne predstave močno vplivajo na »duhovno« okolje arheologije v praksi, česar se respondenti dobro zavedajo in si želijo večjega angažmaja SAD na tem področju. S tem v zvezi je tudi skrb za profesionalni status strokovnjakov s področja arheologije, ki je bila na tretjem mestu, med prvimi prioritetami. Ne preseneča, da je skrb za znanstveni razvoj uvrščena razmeroma nizko, saj SAD že tri desetletja nima več medinstitucionalne (formalne in neformalne) koordinacijske vloge v znanstveno-raziskovalnem delu. V tem času so svoje znanstveno-raziskovalne programe bolj ali manj avtonomno razvijale posamezne ustanove, ki so tako prevzele skrb za to področje. To, kar se iz ankete (iz tega in iz nekaterih drugih vprašanj o dejavnostih SAD) kaže, ni toliko povezano s samim razvojem znanosti, temveč z informiranjem in promocijo dosežkov.

O pripravljenosti za sodelovanje na različnih srečanjih društva lahko rečemo, da imamo pred seboj še neizkoriščen potencial. Veliko respondentov je pripravljenih sodelovati na srečanjih SAD, tudi na večdnevnikih, kar velja tudi za ekskurzije. Distribucija odgovorov o različnih vrstah srečanj in njihovi pogostosti oziroma trajanju ne dopušča sklepanja o jasni hierarhiji med njimi. Zaradi tega smo posebej vprašali, katere vrste srečanj respondenti najbolj pogrešajo. Dobra polovica jih najbolj pogreša strokovno-izobraževalna srečanja, dobra tretjina pa ekskurzije in izlete. Velika zaželenost strokovno-izobraževalnih srečanj očitno kaže na potrebo po tovrstnih

vsebinah, ki jo, tako predvidevamo, večina respondentov težje uresničuje na delovnem mestu. To je verjetno še bolj izrazito v delovnih okoljih, kjer je v kolektivu zaposlen samo en arheolog ali dva.

Na precejšnjo pripravljenost za udeležbo na različnih srečanjih SAD verjetno vplivajo tudi izkušnje življenja v polzaprti družbi v zadnjem letu in pol. To ponazarjajo tudi odgovori o možnosti ohranjanja spletnih srečanj tudi po koncu epidemije. Kljub nekaterim tehničnim in logističnim prednostim takih srečanj bi samo dobra petina respondentov dala prednost spletnim srečanjem, vsi ostali pa samo izjemoma (70 %) ali pa so celo proti (7 %). To se vidi tudi v skoraj tričetrtinskem mnenju, da bi moralo SAD svoja srečanja organizirati tudi v drugih krajih po Sloveniji in ne samo v Ljubljani, kar je sicer najbolj pragmatično.

Z razvojem različnih oblik in medijev elektronskega komuniciranja v zadnjih dveh desetletjih in enostavno dostopnostjo takšnega komuniciranja je povsem pričakovano, da je večinsko mnenje (70 %), da bi osnovno obveščanje in komuniciranje v SAD potekalo izključno po elektronski poti, 30 % pa bi ga kombiniralo s poštnim komuniciranjem. Tu komentar ni potreben. SAD ima na voljo ustrezna orodja, ki bolj ali manj učinkovito delujejo.

Toda društvo se je v očeh respondentov precej slabše odrezalo, ko gre za komunikacijske dejavnosti, ki presegajo enostavno elektronsko pošto. Obiskanost spletnih strani SAD (vključno z Arheoportalom) je precej skromna, le 35 % respondentov jih obišče enkrat ali večkrat na mesec, več kot polovica pa le nekajkrat na leto. Pri družabnih omrežjih je obisk še slabši, saj jih dobra polovica respondentov sploh ne obiskuje. Čeprav bi bilo treba za globlje razumevanje razmeroma redkega obiskovanja upoštevati še vrsto drugih dejavnikov (generacijske, registracijske postopke na družbenih omrežjih, komunikacijske navade posameznikov, nasičenost komunikacijskega prostora ipd.), ne moremo mimo nizkih števil in dejstva, da SAD precej neuspešno komunicira prek spleta. Čeprav po razlogih za to nismo posebej spraševali, jih moramo po našem mnenju poiskati predvsem v pomanjkanju vsebin, ki bi pritegnile več obiskovalcev, ažurnosti ter aktualnosti informacij in vsebin. Ravno aktualnost vsebin so respondenti posebej izpostavili. Na tem mestu ne nameravamo razpravljati o težavah SAD z dokaj neuspešno prisotnostjo na spletu, očitno pa je, da si bo SAD moralo bolj prizadevati za večjo spletno prepoznavnost v stanovski in širši javnosti. Zavedati se moramo, da SAD nima dovolj sredstev, da bi lahko bolj »profesionaliziralo« to delo in da je veliko dela opravljenega za zelo skromne honorarje oziroma prostovoljno, vzporedno z vsakdanjimi rednimi delovnimi obveznostmi. Vsekakor mora biti premislek o spletni podobi in dejavnosti SAD ena od prvih prioritet vodstva društva.

Na koncu omenimo še en vidik, ki izhaja iz odgovorov na vprašanje, kaj bi pritegnilo k pogostejšim obiskom spletnih strani SAD. Skoraj 70 % respondentov želi več informacij o arheologiji v Sloveniji in svetu. Velika večina respondentov si kot glavno spletno dejavnost SAD želi predvsem »informacijski servis« o arheologiji. Očitno je, da takšnega servisa, ki bi bolj ali manj ažurno »pokrival« arheologijo, pri nas še ni, da pa respondenti jasno čutijo potrebo po njem. Da SAD deluje tudi kot informacijski servis, predvsem za domače arheologe, je ena njegovih osnovnih nalog že od ustanovitve dalje in jo je društvo dokaj uspešno opravljalo še pred dobrima dvema desetletjema. Danes, ko so se zahteve in standardi učinkovite spletne

komunikacije močno spremenili in zahtevajo velik delovni, pa tudi stroškovni angažma, saj je treba kontinuirano spremljati številna dogajanja doma in po svetu, hkrati pa tudi obvladati tehnične vidike atraktivne spletne in multimedijske komunikacije, te zahteve trčijo ob močno omejene kapacitete SAD. S tem seveda ne želimo opravičevati sedanjega stanja, temveč sprožiti premislek o optimalni strategiji spletnih dejavnosti SAD.

O reviji Arheo, ki jo že štirideset let izdaja SAD, vse številke so v zadnjem desetletju ali več prosto dosegljive na spletu, brezplačno pa jo prejema vsak član SAD, smo dobili precej mešane odgovore. Sicer je samo 5 % respondentov vlogo revije ocenilo kot »pretežno negativno«, toda bolj zaskrbljujočih je 19 % respondentov, ki so izjavili, da revije ne morejo oceniti. Spraševali smo po »pretežnem« vtisu in nismo šli v podrobnosti, tako da moramo verjetno izključiti možnost, da so respondenti, ki niso mogli podati ocene, nihali med negativno in pozitivno oceno, temveč Arheo niso mogli oceniti predvsem zato, ker ga niso dobro poznali. Še ena pomembna točka za razmislek.

Pri odgovorih na vprašanje, katerih vsebin bi si želeli več v reviji, so na prvem mestu »refleksivne vsebine o arheologiji pri nas in v tujini« (33 %). Če jim pridružimo še »kritične prikaze razstav, publikacij ...« (19 %), ki jih lahko prav tako označimo kot refleksivne, je več kot polovičen delež tovrstnih vsebin dober signal, da si bralci želijo več diskusije o arheologiji in njenih praksah tako v stanovskem kot v širšem družbenem okolju. Takšen izbor se precej sklada z odgovori o prioritetah v delovanju SAD, kjer je bila na prvem mestu skrb za družbeno vlogo in podobo arheologije. Kot druga (posamezna) zvrst, ki si jo bralci v večji meri želijo, so informacije o »metodoloških in drugih novostih« (29 %). Da pa je tudi pri zaželenih vsebinah potreben razmislek, kaže zelo nizek delež respondentov, ki se jim zdi Arheo »v redu, tak kot je« (7 %).

Komentar ankete zaključujemo s splošno oceno o delu SAD. Pri njeni interpretaciji je potrebna določena previdnost. Če bi hoteli natančno zaznati mnenja respondentov, bi morali postaviti več različnih vprašanj po posameznih področjih oziroma uspešnosti SAD na teh področjih, da bi dobili bolj objektivno oceno. Toda s tem vprašanjem smo želeli dobiti predvsem prvi vtis, čeprav ta mogoče ni povsem in povsod utemeljen z empiričnimi pokazatelji. Različni respondenti namreč različno poznajo društvo in njegovo delo ter različno ustvarjajo svoje vtise; tudi rezultati in učinki SAD so različno dosegali posameznike, pogledi insajderjev pa so običajno drugačni od pogledov outsajderjev.

Že na prvi pogled zbode v oči mnenje 33 % respondentov, da premalo poznajo delo društva, da bi lahko ocenili njegovo delo. To lahko sicer tolmačimo kot precej zaskrbljujoče, toda opozorili smo, da je enako število respondentov (19) odgovorilo, da niso člani SAD; verjetno je treba ravnati med njimi iskati respondente, ki niso mogli oceniti dela društva. Kakor koli že, to ne more biti razlog, da ne bi SAD delovalo še bolj kohezivno in ustvarjalo dodane vrednosti, ki bi jo člani društva, pa tudi drugi arheologi razumeli kot pomemben element stanovskega združevanja. Če teoretično izločimo 19 respondentov nečlanov, za katere predpostavljamo, da SAD niso mogli oceniti, ker ga niso dovolj poznali, jih je od preostalih respondentov dobrih 80 % društvo ocenilo pretežno pozitivno, slabih 20 % pa pretežno negativno.

Čeprav anketa ni bila poglobljeno analitična, so njeni rezultati dokaj jasno pokazali na nekatera področja dela, kjer društvo ni bilo uspešno, na prvem mestu so vsekakor spletne dejavnosti. Očitno je tudi, da razmeroma veliko arheologov društva še ne pozna dobro oziroma težko oceni njegove učinke, zato tudi revije Arheo ni mogla oceniti skoraj petina respondentov. Brez dvoma so to jasni signali, kje je treba vložiti več dela in idej ter kje okoliščine epidemije niso najpomembnejši dejavnik. Po drugi strani pa je pozitivno odmevala razmeroma visoka motivacija za udeležbo na različnih srečanjih in dogodkih društva, predvsem srečanjih v živo in ne po elektronski poti. Tu vidimo velik potencial tudi za izboljšanje stanja na dveh zgoraj omenjenih neuspešnih področjih dela.